

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ ТА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра східної та слов'янської філології

Курсова робота

з арабської філології на тему:

ГРАМАТИЧНА КАТЕГОРІЯ ДІЄСЛОВА В АРАБСЬКІЙ МОВІ

Студентки групи Пар 16-20

факультету східної та слов'янської філології
денної форми навчання

Освітньої програми:

Арабська мова і література

та переклад, друга

східна мова, західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.060 Східні мови

та літератури (переклад включно),

перша – арабська

Дролюк Ангеліни Олександрівни

Науковий керівник:

ст. викладач В.Г. Кононенко

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. КЛАСИФІКАЦІЯ ДІЄСЛІВ	6
1.1 Визначення поняття дієслова та їх роль в арабській мові.....	6
1.2 Категорії дієслова в арабській мові	9
1.3 Поняття «порід» арабського дієслова.....	11
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	14
РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА ПОРІД АРАБСЬКОГО ДІЄСЛОВА	16
2.1 Поняття «породи» арабського дієслова та їх структура.....	16
2.2 Поняття каузативності арабського дієслова.....	21
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	27
ВИСНОВКИ	29
АНОТАЦІЯ АРАБСЬКОЮ МОВОЮ	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32

ВСТУП

Арабська мова, вважається однією з найбагатших та найвиразніших мов світу, її складна граматики та багатий словниковий запас надають їй унікальний характер. Однією з ключових складових будови арабської мови, яка несе в собі величезне значення, є система дієслів. Дієслова в арабській мові відіграють визначальну роль у формуванні мовлення та вираженні думок, забезпечуючи не лише граматичну структуру, а й глибокий семантичний зміст.

Вислів Пророка Мухаммада: «Слово – це влада» у контексті якого ми розуміємо, наскільки важливе значення приділяє арабське суспільство мові, яка вважається важливим інструментом вираження думок та переходу спадщини з покоління в покоління.

Дієслова, у своїй загальній сутності, є серцем будь-якої мови, вони визначають дію, стан чи подію. У світі арабської мови це особливо важливо, оскільки дієслова відіграють вирішальну роль у конструюванні речень та передачі ідей.

Дієслова в арабській мові визначаються як слова, які вказують на дію, стан чи подію. Їхнє значення визначається контекстом та формою, яку вони набувають у реченні. Відмінність арабських дієслів полягає в їхній здатності виражати не тільки час та особу, але й інші граматичні та семантичні нюанси.

Вивчення дієслів у контексті арабської мови відкриє перед нами глибини культурної та лінгвістичної спадщини, а також надасть можливість краще розуміти специфіку мислення та висловлення в арабському світі.

Також, розглядаючи історичний виток арабської мови та еволюцію її дієслів, ми розкриємо важливий аспект розвитку мови в часі. Дослідження дієслів у арабській мові дозволить нам врахувати взаємозв'язок між мовною структурою та соціокультурним контекстом, що визначає унікальність цієї мови в глобальному лінгвістичному просторі.

Актуальність роботи зумовлена необхідністю дослідження та вивчення системи формування дієслівної системи у арабській мові як важливої лексичної та граматичної системи і виявлення проблем її формування та функціонування. Також ця тема є актуальною та цікавою для вивчення, оскільки вона дозволяє глибше розуміти структуру мови, її особливості та механізми словотворення. Дослідження цієї теми допомагає не лише краще засвоїти арабську мову, але й розкриває важливі аспекти культури та традицій арабського світу через аналіз лінгвістичного спадку. Такі дослідження корисні для студентів, викладачів та дослідників арабістики, а також для тих, хто цікавиться мовними науками та міжкультурними взаємодіями.

Предмет дослідження: граматична категорія дієслова в арабській мові.

Об'єкт дослідження: дієслово та способи його утворення та походження арабської дієслівної системи, шляхи її перекладу та проблематика.

Мета дослідження: детально розглянути різні аспекти арабських дієслів, зокрема їх граматичну будову, семантику та взаємодію з іншими граматичними категоріями.

Мета дослідження передбачає виконання таких завдань:

дослідити загальні питання дієслова та його використання;

дослідити основні способи творення арабських дієслів;

дослідити особливості перекладу дієслів у арабській мові;

Матеріалами дослідження слугували наукові статті та публікації, граматичні дослідження українських та арабських граматистів, граматичні довідники та інше.

Методи дослідження: Для вирішення поставлених завдань були використані загальнонаукові теоретичні методи, а саме: метод аналізу, методи зіставлення та опису.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що питання про статус категорії породи в арабській мові залишається предметом дискусій. В традиційній арабській граматиці породи розглядаються з точки зору словотворення за аналогією. Цей підхід був використаний серед середньовічних граматиків (Сибавейхи, аль-Ферра, аль-Фаріс, аз-Замахшарі, Ібн Малік, Халіль Ібн Ахмед, Ібн Сіда, Ібн Мансур, Ібн

Джіні та інших), а також серед сучасних арабських граматиків (Мустафа Галайні, Ібрагім Аніс, Абу Хака, Аббас Хасан та інших).

Практичне значення курсової роботи полягає в тому, що її результати можуть бути використаними студентами-практикантами та фахівцями для поглиблення знань та навичок, а також для підготовки відповідних навчальних посібників, що можуть бути використані на спеціальних курсах підготовки філологів арабської мови.

Структура роботи – Курсова робота складається із вступу, двох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, анотації арабською мовою та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. КЛАСИФІКАЦІЯ ДІЄСЛІВ

1.1 Визначення поняття дієслова та їх роль в арабській мові

Дієслово – це частина мови, яка позначає процес в широкому сенсі слова. Загальне значення процесу конкретизується лексичним значенням дієслова, тобто дієслово може позначати дію осіб, предметів, явищ.

В арабській мові дієслово є одним із основних елементів мови, так само як і в більшості мов світу. Дієслово в арабській мові, відоме як **فعل** (fi'l), виконує різноманітні функції, такі як вказівка на дію, стан, подію чи процес. Далі наведені деякі ключові аспекти визначення дієслова в арабській мові:

1. Функціональність: Дієслово в арабській мові вказує на дію, яка відбувається у певному часі, або на стан чи подію, що відбуваються. Наприклад, дієслово **يَقْرَأُ** (yaqra'u) означає «читати», а **يَرْقُصُ** (yaqrusu) означає «танцювати».

2. Форми та змінність: Дієслова в арабській мові мають різні форми, які змінюються залежно від особи, числа, часу та інших граматичних категорій. Арабські дієслова мають кореневі форми, які можуть змінюватися за допомогою префіксів, суфіксів та вставок.

3. Система часів: У арабській мові є різні часові форми, які використовуються для вираження різних часових відношень. Наприклад, минулий час (**الماضي al-māḍī**), теперішній час (**الحاضر al-ḥāḍir**) і майбутній час (**المستقبل al-mustaqbal**).

4. Відношення до інших частин мови: Дієслова в арабській мові можуть мати відношення до інших частин мови через використання допоміжних слів, наприклад, часток чи прислівників. Наприклад, **يَكْتُبُ** (yaktubu) означає «писати».

5. Формальні особливості: У арабській мові дієслова можуть бути класифіковані за різними критеріями, такими як активна чи пасивна форма, форми іменників чи дієприкметників, і їх використання може відрізнятися залежно від контексту.

6. Аспект та спосіб дії: У арабській мові існує поняття аспекту дії, яке вказує на тривалість або завершеність дії. Наприклад, дієслово може мати форму, яка вказує на те, що дія відбувається в даний момент часу (наприклад, يَقْرَأُ – читає) або вже завершилася (наприклад, قَرَأَ – прочитав).

7. Словотворення: У арабській мові існує складна система словотворення дієслів. Наприклад, з допомогою префіксів, суфіксів та кореневих форм можна створювати нові дієслова, які мають різні значення та відтінки.

8. Модальні дієслова: У арабській мові існують дієслова, які виражають можливість, обов'язок, бажання тощо. Ці дієслова, відомі як модальні, часто використовуються для вираження різних видів обставин чи умов.

9. Дієслова руху: Арабська мова має окрему категорію дієслів, які вказують на рух. Ці дієслова мають специфічні властивості та можуть використовуватися для вираження різних видів переміщення.

10. Інфінітив та імператив: У арабській мові є форми дієслова, які використовуються для вираження наказів (імператив) або для вираження дії у вигляді безособового наказу (інфінітив).

Дієслова в арабській мові відіграють ключову роль у будові речень, передаючи дію, стан або подію в різних часових, аспектних та модальних формах. Вони складають основу мовленнєвого виразу та розуміння мови в контексті арабської лінгвістичної системи.

Роль дієслів в арабській мові вельми важлива і різноманітна. Далі наведена детальна інформація про їхню роль:

1. Вираження дій та процесів: Одні з основних функцій дієслів - вираження дій та процесів. Вони дозволяють описувати те, що робить суб'єкт у різні часи та в різних обставинах. Наприклад, يَكْتُبُ (yaktubu) – писати, يَأْكُلُ (ya'kulu) – їсти.

2. Формування речень і вираження думок: Дієслова є необхідною складовою для створення повних речень в арабській мові. Вони допомагають виражати дії, які відбуваються у теперішньому, минулому або майбутньому, а також у різних аспектах.

3. Вираження часу та аспекту дії: Дієслова в арабській мові дозволяють виразити різні часові відношення: минулий, теперішній та майбутній час. Крім того, вони можуть мати різні форми, що вказують на тривалість, завершеність або інші аспекти дії.

4. Формування умовних конструкцій: Дієслова в арабській мові грають важливу роль у формуванні умовних конструкцій, де вони допомагають виразити умову та її можливі наслідки. Наприклад, إذا كنتُ ذاهباً، سأكتبُ رسالةً (idha kuntu zahiran, sa'aktubu risalatan) – «Якщо я піду, то я напишу листа»

5. Формування пасивних та активних конструкцій: Дієслова в арабській мові використовуються для формування як активних, так і пасивних конструкцій. Вони можуть бути в різних часових формах та виражати різні стани або дії. Наприклад, كتب الطالب الرسالة (kataba at-talibu ar-risalata) – «Студент написав листа» (активна конструкція), كُتِبَت الرسالة بواسطة الطالب (kutibat ar-risalatatu biwasati at-talibi) – «Лист був написаний студентом» (пасивна конструкція).

Роль дієслів у мові виражається у різних аспектах, зокрема в системі мовної структури та вираженні семантики. Дієслова в арабській мові є невід'ємною частиною мовної системи та виконують різноманітні функції в арабському мовленні. Вони відіграють важливу роль як у структурі речень, так і в передачі значень та смислів.

Однією з основних функцій дієслів є вираження дій та процесів, що відбуваються у різні часи та аспекти. Вони допомагають у формуванні різних типів речень, включаючи умовні конструкції та активні та пасивні конструкції. Також дієслова дозволяють виразити часові відношення та аспекти дії.

У мовній системі арабської мови дієслова передають семантичні значення дій та станів особи чи предмета. Вони виступають у реченні як присудок та можуть мати різні форми залежно від часу, аспекту та особи.

Поміж інших функцій, які виконують дієслова, слід відзначити їх роль у структурі мовлення та утворенні складних синтаксичних конструкцій. Вони є основою для формування граматичних форм та вираження зв'язків між різними частинами мови.

Отже, дієслова у арабській мові відіграють ключову роль у будівництві мовлення та передачі значень. Вони становлять основу для формування речень та вираження ідей у мовленні.

1.2 Категорії дієслова в арабській мові

З граматичної точки зору арабське дієслово як система включає в себе наступні категорії:

1) Час: Дієслова в арабській мові мають дві основи, що розрізняються за часом: одна вказує на дію чи стан, які відбулися в минулому (перфект), а інша на дію чи стан, що триває чи відбувається в даний момент (імперфект). Ці форми також використовуються для утворення імперативу.

2) Особа: Дієслова мають форми для першої, другої та третьої особи.

3) Число: Дієслова мають форми для однини, двоїни та множини.

4) Стан в імперфективі: У дієсловах імперфективного часу можуть використовуватись форми, які виражають різні види стану, такі як реальний, умовний та інші.

5) Активний та пасивний голос: Дієслова можуть бути виражені в активному або пасивному голосі, що визначається голосними, які вони використовують.

6) Розширені основи: Дієслова можуть мати розширені основи, які утворюються за допомогою додаткових частин, що можуть бути внутрішніми або зовнішніми. Ці розширені основи надають дієсловам додаткові значення та функції, такі як інтенсивність, каузативність, зворотність та інші.

Таким чином, арабські дієслова складаються з різних граматичних категорій, які визначають їхню форму та значення у мовленні.

Арабська мова має складну систему дієслівних форм, яка включає в себе різні способи вираження дії, часу та способу. Давайте розглянемо основні характеристики цієї системи:

1. Час: Дієслова в арабській мові можуть бути в минулому, теперішньому чи майбутньому часі. Це визначається за допомогою відповідних суфіксів та афіксів.

2. Спосіб: Дієслова можуть мати різні способи вираження, такі як дійсний, умовний та інші. Це також відображається у формах дієслова за допомогою відповідних закінчень.

3. Особа та число: Дієслова вказують на особу (перша, друга, третя) та число (однину, двоїну, множину) за допомогою особових закінчень.

4. Інфінітив: В арабській мові відсутній окремий інфінітив дієслова, але форми дієслів можуть виконувати функцію інфінітива у певних контекстах, особливо у словниках.

5. Способи дієслів: Дієслова в арабській мові можуть мати різні способи, такі як дійсний, умовний, а також форми без голосного закінчення, які часто називають усіченими формами.

6. Зміна за способами: Зміна дієслів за способами можна порівняти з зміною імен за відмінками. Так, форми дієслів можуть виражати різні модально-спряжені значення.

Загалом, арабська мова має розвинуту систему дієслівних форм, яка дозволяє точно виражати час, спосіб та інші характеристики дії в мовленні.

Дійсно, в арабській мові закінчення для дієслів і імен збігаються і позначаються «*даммою*» або «*у*». Також існує збіг у використанні фатхи («*а*») для позначення умовного способу для дієслів та імен. Проте різниця в закінченнях між іменами та дієсловами зустрічається у третій позиції, де імена можуть мати родовий відмінок, позначений кясрою («*і*»), тоді як у дієслів використовується усічений спосіб, позначений відсутністю голосного закінчення, або сукуном.

Щодо дієслівних основ, найдревніші існують ще з до-арабського періоду і є спільними для всіх семітських мов. Це основа з дійсного способу, інтенсивна (посилена) і каузативна. Різновиди розширених основ не були настільки загальними, але мали певне поширення в окремих діалектах.

Утворення слів за формулами також є важливим способом словотвору в арабській мові, що дозволяє створювати нові слова за певними шаблонами. Ця можливість утворення слів за формулами є характерною для арабської мови і відсутня в більшості інших мов.

Нарешті, у арабській мові існують спеціальні засоби посилення для дієслів, зокрема за допомогою літери «нун». Цей засіб посилення може бути легким (одна буква «нун») або важким (подвоєна літера «нун»), але в сучасній мові він майже не використовується. Більш характерні для сучасної мови синтаксичні засоби посилення.

Арабська мова має свої власні особливості у дієслівній системі, серед яких значне число неправильних дієслів. Неправильність може виявлятися в дотриманні правопису хамзи, що може мати декілька варіацій у різних позиціях у слові. Також існують подвоєні дієслова, де друга і третя кореневі приголосні збігаються, що впливає на їх відмінювання.

Пасивний стан в арабській мові є морфологічною категорією, яка відображається у дієслівних формах, утворених за певними моделями. У багатьох випадках пасивне значення можуть мати і зворотні дієслова, проте вони не завжди співпадають з пасивним станом, де об'єкт дії стає граматичним суб'єктом речення.

Розуміння історії розвитку категорій дієслова в арабській мові має велике значення для мовознавства загалом і допомагає вивчити особливості цієї мови та її розвиток.

1.3 Поняття «порід» арабського дієслова

У сучасній арабській лінгвістиці одним із складних завдань є побудова системи граматичних категорій. Зведення цих категорій у єдину систему має важливе значення для мовознавства. Порід арабського дієслова представляють собою лексико-граматичне явище. При утворенні похідних порід значення первинного дієслова змінюється з точки зору направленості дії, тривалості, спонукання та інших аспектів. Усі дієслова, що походять від первинних основ, відрізняються високим рівнем «алгебраїчності» словотвірної регулярності, тобто повторюваністю формальних та семантичних ознак словотворно відповідних слів. Теоретично з кожної первинної дієслівної основи можна утворити нові дієслова за моделями всіх похідних порід. Однак, не всі потенційно можливі одиниці зафіксовані або активно використовуються в мовленні. Багатовікове вживання порід

порушило їхню початкову систему, і деякі випадки стали неможливими до тлумачення або перекладу. Граматика уступила місце словнику, де можна знайти правильний та застосовний переклад багатьох відособлених випадків.

Категорія породи в арабському дієслові має значний семантичний зміст, оскільки кожна порода надає певну граматичну семантику. Вибір конкретної породи визначає певні семантичні відтінки, що характеризують спосіб події в часі. Наприклад, у межах порід виражаються такі значення, як зворотність, перехідність, інтенсивність, ітеративність, конативність, каузативність та інші.

Порода є центром лексико-граматичної структури арабського дієслова. Проте до сьогодні є питання щодо того, до якої групи належить категорія породи: до словотворення чи словозміни. В.С. Храковський зауважує, що в деяких випадках неможливо чітко відокремити словотворення від словозміни. Наприклад, не завжди очевидно, чи є форми різних порід арабського дієслова формами одного слова чи окремими словами.

Зазвичай похідні породи виникають внаслідок семантичних змін вихідного дієслова, які виражаються формальними засобами, такими як префіксація, трансфіксація, інфіксація, редуплікація. Порівняння значення дієслів з розширеними основами та їх одиниць з простими дієсловами показує, що породи відрізняються напрямом дії, спрямованої на об'єкт, або дією, спрямованою на суб'єкта, або дією, яка відбувається в сфері цього суб'єкта (часто з аспектуальними характеристиками дії). Більшість похідних порід є результатом похідних номінацій, де до первинного поняття додається додаткова ознака, що розширює його значення. В.М. Белкін (наслідуючи арабських граматиків) розглядає породи як категорію дієслівної словобудови, зводячи їх лише до словотвору.

Отже, кожна з семантичних модифікацій, виражених похідними породами, має свої формальні показники. Наприклад:

- Перша порода: зачиняти – غلق – يخلق
- Друга порода: зачиняти у великій кількості або з прикладанням більших зусиль – غلّق – يغلق

– Четверта порода: зачиняти – يغلق – أغلق (формальний показник каузативності та перехідності префікс «а» і оголоска «у» 4-ї породи)

– Сьома порода: зачинятись – ينغلق – انغلق (формальний показник зворотності та неперехідності – префікс «н»)

Аргументи на користь словотвірного характеру категорії породи також переконливі. По-перше, основний спосіб утворення похідних порід арабського дієслова – це афіксація, більш характерна для словотвору, ніж для формотворення. По-друге, аналіз арабського словника показує, що для більшості коренів не існує повної парадигми порід: утворення дієслів усіх восьми дієслівних порід від якого-небудь кореня – рідкість в арабській мові, і деякі корені мають лише одну породу. І, нарешті, значення окремих дієслів часто не відповідає загальній лексико-граматичній семантиці тієї чи іншої породи, виходячи за межі системи значень, призначених для порід.

Отже, категорія породи дієслова об'єднує ознаки як деривативи, так і грами. Вона представляє собою перехідну категорію, яка не тільки включає граматичні аспекти, а й виявляє словотвірну мотивацію через формальне вираження морфемними засобами.

Зміст даних опозицій в арабському дієслові не обмежується лише лексичною семантикою, оскільки вони ґрунтуються на лексико-граматичних категоріях зворотності, каузативності та інших. Ці протиставлення свідчать на користь того, що категорія породи є словозмінною. Разом з чисто граматичними категоріями дієслова, до яких відносяться спосіб, час, стан тощо, слід виділити особливі перехідні категорії, до яких належать породи арабського дієслова. Ці перехідні категорії, хоч і менш граматичні, ніж чисто морфологічні категорії, також мають важливе значення:

- 1) Кожна порода має свою абстрактну семантику.
- 2) Існує система стандартних засобів вираження.
- 3) Породи мають парадигматичну структуру.
- 4) Вони відзначаються універсальністю та високим ступенем регулярності.

Дієслова першої породи є вихідною точкою для ланцюга трансформацій за моделями похідних порід і часто виявляють однакові семантичні зміни. Другим членом такої опозиції є дієслово похідної породи, яке має певний, передбачуваний набір лексико-граматичних значень. Семантичні відмінності між першою породою та кожною похідною породою відповідають граматичним відмінностям між ними. При цьому дієслова похідної породи виступають не як різні лексеми, а як більш складні форми дієсловної лексеми, що стосується як семантики, так і граматики. При утворенні похідних порід чітко простежуються відношення деривації, а також розподіл граматичних відрізняючих ознак по похідних основах.

ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ

Отже, категорія породи в арабському дієслові поєднує в собі ознаки деривативи та грамеми. З одного боку, ми спостерігаємо відсутність стабільності в утворенні порід та лексикалізацію значення дієслова похідної породи у порівнянні з первинною. З іншого боку, ця категорія проявляє перехідний характер, оскільки значення порід близькі до словозмінних та демонструють високий ступінь регулярності та обов'язковості; кожна порода має свою власну лексико-граматичну семантику і використовує стандартні лексико-граматичні засоби для творення. При утворенні різних порід не відбувається перехід похідного до іншої частини мови.

В арабській лінгвістичній традиції породи розглядаються в рамках словотворення за аналогією. Це трактування лежить в основі наукової концепції і використовувалось як середньовічними, так і сучасними арабськими граматистами. Європейські та російські арабісти, зі свого боку, розглядають категорію породи як лексичну категорію, відмічаючи, що в деяких випадках вона межує зі словозміною.

Система дієслівних основ у арабській мові більш повна та послідовна, ніж в інших семітських мовах. Якщо в класичній арабській мові було п'ятнадцять порід дієслів, то в сучасній арабській мові їх кількість скоротилась до дев'яти.

Порода арабського дієслова є лексико-граматичною категорією змішаного типу, що тісно пов'язана із лексичною та граматичною підсистемами. Саме

приналежність дієслова до тієї чи іншої породи визначає спектр його лексико-граматичних значень. Дієслова похідних порід, зазвичай, представляють собою форми модифікаційного словотворення.

РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА ПОРІД АРАБСЬКОГО ДІЄСЛОВА

2.1 Поняття «породи» арабського дієслова та їх структура

У арабській мові дієслова зазвичай складаються з трьох літерних коренів, які визначають основне значення слова.

Дослідження та аналіз класичного арабського дієслова, проведені на основі стародавніх текстів, свідчать про те, що вже у давнину в арабській мові за допомогою різних прийомів від дієслів з простими коренями формувалися похідні, розширені основи. Ці основи регулярно утворюються від дієслівних коренів, хоча не кожне дієслово має повний набір таких форм.

Розширені дієслівні основи представляють собою зміни в основному значенні дії з точки зору якості, напрямку, інтенсивності тощо. Вони можуть виражати зворотність, взаємність, напрям дії та інші відтінки.

Систему дієслівних основ вивчали як арабські, так і європейські граматисти. У кожній граматичній традиції використовуються власні терміни для позначення арабських дієслівних основ. Наприклад, Сибавейхі (VIII ст.) в своїй праці «Аль-Кітаб» детально описує будову та процеси утворення первинних і похідних дієслівних основ. Аль-Фарісі (X ст.) та аз-Замахшарі (XII ст.) також розглядали методи утворення дієслів з трьох та чотирьох приголосних.

У сучасній арабській літературній мові функціонують десять найбільш вживаних дієслівних основ від трьох приголосних. Однак в арабській граматиці згадують п'ятнадцять видів дієслівних основ, включаючи й ті, які на сьогодні втратили свою актуальність. У старих арабських граматиках до системи розширених дієслівних основ також входили дієслівні основи, які непоширені у сучасній арабській літературній мові, розширені за допомогою дифтонга чи приголосного. Такі класифікації можуть мати до двадцяти типів основ. Наприклад, Аз-Замахшарі в класичній арабській мові налічує до двадцяти п'яти похідних дієслівних основ, що

утворюються від первинного трьохприголосного кореня шляхом додавання однієї або декількох «додаткових» літер.

Арабські граматисти приділяли велику увагу мовленню та риториці і вважали вживання діалектизмів неприпустимим для арабської літературної мови. У своїх трактатах з риторики вони намагалися класифікувати дієслівні основи та їх значення. Найвідоміші з цих трактатів були складені в Іраку в період з IX по XIII століття.

Слід зазначити, що середньовічні арабські граматисти вважали, що більшість арабських слів мають трьохприголосний корінь (хоча деякі з них стверджували, що це стало результатом розвитку дво- або одноприголосного кореня протягом багатьох століть). Вони символічно позначали три кореневі приголосні буквами арабського алфавіту: «Фа», «Айн» та «Лям», утворюючи за їх допомогою моделі дієслівних основ (які європейські граматисти умовно нумерували). Вони також розробляли систему з трьох видів первинної основи та дев'яти-чотирнадцяти похідних дієслівних основ, утворених від трьохприголосного кореня, та протиставляли для кожного типу дві основи, які сьогодні називають перфектною та імперфектною основами. Ця класифікація включала в себе п'ятнадцять основних типів арабських дієслівних основ.

Нижче наведена класифікація арабських дієслівних основ, яка включає в себе п'ятнадцять основних типів:

Різновиди 1-ї породи:

1 يَفْعَلُ/فَعَلَ

2 يَفْعُلُ/فَعُلَ

3 يَفْعِلُ/فَعِلَ

Формула другої породи в минулому та теперішньому часах наступна:

1 يُفَعِّلُ/فَعَّلَ

Формула третьої породи в минулому та теперішньому часах наступна:

1 يُفَاعِلُ/فَاعَلَ

Формула четвертої породи в минулому та теперішньому часах наступна:

1 يُفَعِّلُ/أَفْعَلَ

Формула п'ятої породи в минулому та теперішньому часах наступна:

1 يَنْفَعَلُ/تَفَعَّلَ

Формула шостої породи в минулому та теперішньому часах наступна:

1 يَنْفَاعِلُ/تَفَاعَلَ

Формула сьомої породи в минулому та теперішньому часах наступна:

1 يَنْفَعِلُ/انْفَعَلَ

Формула восьмої породи в минулому та теперішньому часах наступна:

1 يَفْتَعِلُ/اِفْتَعَلَ

Формула дев'ятої породи в минулому та теперішньому часах наступна:

1 يَفْعَلُ/اِفْعَلَ

Формула десятої породи в минулому та теперішньому часах наступна:

1 يَسْتَفْعَلُ/اسْتَفْعَلَ

На додачу до вищенаведених десяти порід, є ще п'ять додаткових, вживання яких обмежується ахраїчними текстами, касидами та віршами:

Одинадцята порода: يَفْعَالُ/اِفْعَالُ

Дванадцята порода: يَفْعُو عَلُ/اِفْعُو عَلُ

Тринадцята порода: يَفْعُولُ/اِفْعُولُ

Чотирнадцята порода: يَفْعَنْلَلُ/اِفْعَنْلَلُ

П'ятнадцята порода: يَفْعَنْلِي/اِفْعَنْلِي

Якщо йдеться мова про утворення розширення дієслівних основ від первинної основи, то граматисти мають на увазі не хронологічне відношення, а морфологічний зв'язок основ, тобто відношення структурно та семантично більш складних основ до більш простих. Нерідко в арабській літературній мові функціонують тільки розширені дієслівні основи від певних коренів при відсутності простої основи. Крім того, не завжди будь-якій простій основі відповідають всі можливі похідні. Від деяких простих основ утворюються лише одна-дві похідні, від інших – добре розвинені похідні ряди.

Утворюючи класифікації дієслівних основ, арабські лінгвісти описують лексико-граматичні значення, що характеризують граматичну семантику різних типів основ. Розглядаючи утворення похідних дієслівних основ, вони відмічають

регулярні зміни, деякі зміщення в значенні, які службові морфеми надають похідним дієслівним формам у порівнянні з первинною формою дієслова.

При цьому вони, як правило, беруть до уваги морфологічні показники тільки перфектної основи, не розглядаючи імперфектну. Так, вони зазначають, що початкова «хамза» частіше всього надає первинному дієслову «перехідне значення», тобто лексико-граматичне значення перехідності, наприклад:

1 форма: сісти - первинне дієслово) جلس

4 форма: усадити (- змусити сісти) (кого-небудь) أجلس

При цьому зазначається, що подібна фіксація «хамзою» може надавати похідному дієслову значення піддати кого-небудь якій-небудь дії, тобто каузативне значення, яке найбільш чітко виділяється на фоні значення похідного дієслова першої форми, наприклад:

1 форма: спуститися نزل

4 форма: спустити أنزل

Ібн Джинні в трактаті «Аль-Хасаіс» уточнив термін словобудова, зазначивши, що воно являє собою утворення одного слова від іншого із збереженням зв'язку між ними за формою та значенням. Це пояснення послугувало теоретичною засадою для виділення чотирьох різних видів словобудови.

В арабському дослідженні лексики великий внесок зробив Халіль Ібн Ахмад (VIII ст.), який у своєму словнику «Кітаб аль-Айн» намагався охопити всю арабську лексику. Він першим розробив вчення про корені та їх різновиди, застосовуючи кореневий принцип у розміщенні лексики, і частково класифікував значення першообразних та похідних дієслівних основ. Більш повна класифікація наведена у словнику Ібн Сіди (XI ст.) «Аль-Махкам ва аль-Мухіт аль-Аазам».

Арабські граматисти вважають утворення розширених основ частиною словотворення: словобудова за аналогією. Вони систематично виділяють словобудову у масі різних морфологічних змін слова, відносячи до нього різні випадки морфологічних змін, які призвели до зміни його значення. Словобудова традиційно тлумачиться як процес утворення нових лексичних одиниць зі специфічною семантикою. Перше спеціалізоване дослідження, присвячене цій

проблемі, з'явилося в XI столітті. У цьому дослідженні словобудова визначалася як «утворення одного слова від іншого, співвідносного з ним за складом кореня».

Середньовічні арабські граматисти розглядали слова, що мають схожі звуки та значення, і висловлювали думку про їх зв'язок. Вони чітко формулювали положення про те, що слово складається з основних (кореневих) букв та додаткових букв. Ці ідеї пізніше отримали підтвердження в працях багатьох арабських та закордонних семітологів, які довели, що основою семітського слова є кореневі приголосні, що є вихідним матеріалом для будь-якої словобудови.

У сучасній арабській літературній мові продуктивне та теоретично можливе утворення похідних дієслівних основ. Проте варто зазначити, що існує велика різниця між теоретично можливою словобудовою та реально функціонуючими продуктами словобудови, які вживаються в різних стилях арабської літературної мови.

Аббас Хасан, говорячи про дериваційний зв'язок між первинними та похідними дієслівними основами, зазначає, що нарощення основ відбувається для вираження певних значень, які вимагає розвиток мови.

Аналогія має велике значення в арабській мові, оскільки легко дозволяє утворювати нові слова за існуючими моделями та навіть окремими прикладами. Це підтверджується продуктивністю дієслівного словотворення за моделями від трьохприголосних коренів та чотирьохприголосних коренів.

По-перше, спостерігається висока інтенсивність утворення арабських дієслів та співвідносних з ними граматичних деривативів (масдарів та прислівників) від імен. Більшість таких деномінативів утворюється у суворій відповідності до аналогій та входить до загальної семантики. Наприклад, у сучасній арабській літературній мові широко використовуються наступні імена та утворені від них деномінативи.

По-друге, в арабській літературній мові дуже продуктивне словотворення від коренів запозичених слів за моделями арабських дієслівних основ, наприклад: telephone (англ.) – телефон – телефонувати (чотирох приголосний) – تلفن/يتلفن
France (Фр.) – Франція – францужувати – يفرنس/فرنس

По-третє, араби, що вивчають іноземні мови, часто викривлюють іноземні дієслова, намагаючись підігнати їх структуру під структуру арабських дієслівних основ *защита* (рос.) – *захист* – *захищати* (2 порода) *يزشت/زشت*

2.2 Поняття каузативності арабського дієслова

Поняття каузативності арабського дієслова відноситься до мовної граматики та вказує на здатність дієслова утворювати форми, які виражають дію, зумовлену дією або дією, здійсненою через неї. В арабській мові каузативні форми дієслів створюються за допомогою дієслівних коренів та спеціальних афіксів або застосуванням морфологічних та синтаксичних змін.

Каузативні форми арабських дієслів можуть виражати різні семантичні відтінки, такі як змушення, спонукання, дозвіл тощо. Наприклад, утворення каузативу може змінювати основне дієслово так, щоб воно виражало дію, зумовлену агентом або спричинювачем. Такі форми часто використовуються для вираження каузативного дієслова.

Утворення каузативного дієслова в арабській мові може відбуватися за допомогою додавання певних афіксів до основи дієслова або за допомогою синтаксичних конструкцій. Наприклад, для утворення каузативу може використовуватися афікс «*алиф*» який додається до основи дієслова.

Каузативні форми арабських дієслів відображають складні аспекти мовної системи та дозволяють виразити різноманітні відтінки значень та відношень між діями та агентами. Це важливий аспект арабської морфології та синтаксису, який дозволяє мові бути більш гнучкою та виразною в передачі інформації.

У цьому плані показовою є аналогія із окремими значеннями II та IV порід арабського дієслова. Значення фактитативності, або казативності, належать дериватам I II, і IV порід, а отже, часто відповідні лексеми стають синонімічними, наприклад, *جَلَسَ* (II) та *أَجْلَسَ* (IV) садити. Проте важливо пам'ятати, що для носіїв мови семантична різниця залишається відчутною, оскільки каузативне значення II породи впливає на себе і значення ітеративності та інтенсивності, що характерні для цих

дериватів. Таким чином, каузативне значення матиме відтінок тривалості, у той час коли похідні IV породи не мають такого додаткового семантичного впливу і позначають короткочасну дію. Можливо, проведення семантично-дериваційної аналогії з аналогічним явищем в арабській мові сприятиме кращому розумінню процесу семантичної взаємодії дієслівних похідних українською мовою.

Префікс «*пере-*» додає до значення дії додаткову ітеративності, яка передбачає розрізнення за ознакою дії, що відбувається кілька разів або зосереджена в суб'єкті або спрямована на об'єкт. Крім того, він має властивості кумулятивності або некумулятивності та інтенсивності або неінтенсивності. Наприклад, 1) інтенсивні некумулятивно-суб'єктно-дистрибутивні лексеми: (شَيْخٌ *перезрівати*); 2) неінтенсивні некумулятивно-суб'єктно-дистрибутивні лексеми (مَوْتٌ *перемерти*); 3) неінтенсивні кумулятивно-об'єктно-дистрибутивні лексеми (ضَرَبٌ *перебити; в переламати, перетрошити*); 4) інтенсивні некумулятивно-об'єктно-дистрибутивні лексеми (قَبْلٌ *перецілувати*); 5) неінтенсивні некумулятивно-об'єктно-дистрибутивні (فَسَدٌ *перепсувати; قطعٌ *перерубати, поперерізувати**). дієслова із префіксом *пере-* характеризуються також семантичним відтінком почерговості у виконанні дії стосовно об'єктів, коли дія «поширюється на кожний об'єкт зокрема» і репрезентують дистрибутивно-тотивно-ітеративне значення.

Префікс «*на-*» додає до семантичної структури дієслів додатковий відтінок нагромадження великої кількості об'єктів або суб'єктів, що ускладнюється відтінком надмірності у виконанні дії.

Приклад:

كَسَّرَ/قَتَلَ – набивати/набити, забивати щось у великій кількості

Також префікс «*на-*» може поєднуватись з постфіксом *-ся*, зберігаючи при цьому значення ітеративності, спрямованої на суб'єкт дії: بَلَطٌ – (багато набігатись). Таку семантику часто передають в арабській мові за допомогою зворотньої 5-ї породи: تَطَلَّعٌ – надивитись.

Перевірка наявності ітеративності може бути проведена за допомогою методу трансформації. Якщо ітеративна сема легко виявляється, це свідчить про те, що вона явно присутня в семантичній структурі певного слова.

Таким чином, дієслівні деривати можуть виражати ітеративну семантику як за допомогою афіксів, хоча їх немає так багато (наприклад, префікси «*попо-*», «*пере-*» та суфікси «*-а-*», «*-ва-*», «*-ува-*»), так і через ширший контекст, який актуалізує ітеративність. Дуже часто похідні дієслова не тільки передають кількісність, але й набувають значень інтенсивності та кумулятивності, що робить їх схожими на відповідні деривати розширених дієслівних основ, які поєднують значення інтенсивності та ітеративності.

Часто інтенсивно-ітеративну семантику арабських дієслівних форм цілком можна виразити через альтернативні лексеми, які є синонімами до твірного слова.

Наприклад, *قطر* – крапати, сочитися і *قطّر* – дистилювати, фільтрувати (тобто довго і у великій кількості крапати), хоча в арабській мові у таких випадках чітко простежується спільність і кореня, і значення. Через суплетивізм українською мовою також краще передавати ті інтенсивно-ітеративні значення, які ускладнено емоційною оцінкою, наприклад, *ضرب* – бити і *ضرب* – лупцювати, відлупцювати, сильно побити)

Каузативність є однією з основних семантичних характеристик у вираженні значень арабських дієслів у II, III та IV породах, хоча вона також може зустрічатися в інших породах. Це явище каузативності виявляється через чергування коротких голосних у межах однієї породи, наприклад: *طَفَى* – гаснути і *طَفَأَ* – гасити. Послідовно каузативне значення підтверджується формами II та IV порід: *طَفَأَ* – гаснути і *أطفأ* – гаснути.

Каузація в межах дієслівних порід може набувати також інших додаткових семантичних відтінків, властивих тій чи іншій породі. Наприклад, II порода, окрім каузативного, має ще інтенсивно-ітеративне значення, отже, дериват цієї породи *موت* – умертвляти, позбавляти життя, вбивати «у великій кількості, багатьох»; X порода характеризується також зворотністю, отже, дериват цієї породи *استمات* матиме значення – «не шкодувати себе, доводити себе до смерті».

Казативні дієслова можна класифікувати за семантикою на кілька основних груп:

1) Каузативи породження дії або стану: Ці дієслова виражають дію або стан, що є результатом впливу агента або причини. Наприклад, «заспокоїти» – викликати спокій.

2) Каузативи знищення дії або стану: Ці дієслова вказують на дію або стан, які зникають або припиняються через вплив агента або причини. Наприклад, «позбавити» - знищити, позбутися.

3) Каузативи руху або розвитку: Ці дієслова спонукають до руху або процесу розвитку під впливом агента або причини. Наприклад, «вивчити» – змусити навчатися.

4) Каузативи психо-фізичного стану: Ці дієслова вказують на зміну психічного або фізичного стану через вплив агента або причини. Наприклад, «засмутити» – викликати смуток.

Серед різновидів казативів можна виділити також ліквідативи та пермісиви:

Ліквідативи: Ці дієслова вказують на дію, спрямовану на ліквідацію або припинення якої-небудь ситуації чи дії. Наприклад, «вирішити» – припинити.

Пермісиви: Ці дієслова вказують на дію, що не дозволяє призвести до неможливості якої-небудь ситуації чи дії. Наприклад, «не дозволити» – не дати зробити.

До ліквідативів в арабській мові зараховуємо не лише *أيقظ نام* спати будити, але и деномінативні деривати II породи із значенням «ліквідація позначеного іменем», наприклад, *قُراد* – кліщі, *قرد* видаляти кліщі, *مرض* – хвороба, *مريض* – ліквідувати хворобу, доглядати за хворим. Останні приклади добре ілюструють тезу О. Потєбні про те, що якість (причина) зливається із самою річчю, і відповідно хвороба мислиться як річ з відповідною якістю, яку можна змусити (каузувати) вийти, а каузатором виступає сама якість [8, с. 206]. До пермісивів зараховуємо *دخل* – входити; *أدخل* – вводити; *خرج* – виходити; *أخرج* – виводити.

Цікавими з погляду каузативності дії та ліквідації виступають окремі дієслова IV породи.

Наприклад, за моделлю I породи утворюються деривати як спричинення чогось, так і ліквідації *أعنت* – втягнути у біду; *أمراض* – викликати хворобу, а також *أشكى* –

задовільнити скаргу (тобто ліквідувати причину скаржитися); (أعتب – ліквідувати причину докорів).

Окремо виділяємо дієслова зі значенням «каузації дії на свою користь». В арабській мові таким значенням відзначаються V, VIII та X породи. Такі значення зазвичай трансформуються українською мовою зворотнім постфіксом *-ся*, оскільки основне значення цих порід полягає у репрезентації зворотності. Наприклад, *تطلب* – добиватися для себе; *استثمر* – скористатися самому.

Такі конверсиви представляють пари слів, які можуть виражати одне й те ж двостороннє відношення, проте у різних напрямках. Вони часто співпадають у формі, але відрізняються контекстом або акцентом. Наприклад, «купувати» і «продавати» позначають обидва сторони торгівлі, а «давати» і «отримувати» показують передачу предмета від одного суб'єкта до іншого.

Незважаючи на те, що деякі конверсиви можуть здаватися антонімічними, вони дійсно виражають ті самі відношення у різних контекстах. Наприклад, «тримати» може вказувати на дію з утриманням чогось у руках, тоді як «триматися» означає мати стійкий контакт або підтримку, наприклад, триматися на ногах.

Конверсиви є цікавим явищем в мові, оскільки вони демонструють гнучкість мовного виразу та здатність мови до вираження різноманітних ситуацій за допомогою обмеженого набору слів.

Так, це цікавий погляд на конверсиви через призму каузації. Виходячи з цієї трактовки, конверсиви можна розглядати як пари дієслів, які взаємодіють між собою як причина і наслідок, або як діяч і той, хто виконує дію.

Наприклад, «купувати» і «продавати» можна розглядати як взаємозумовлені дії: коли одна сторона купує, це стимулює іншу сторону продавати. Те саме можна сказати і про «давати» та «брати», де одна дія стимулює іншу.

Аналогічно, конверсиви з постфіксом *-ся*, такі як «тримати» і «триматися», можна розглядати з точки зору каузації, де дія одного дієслова спонукує або зумовлює іншу дію. Такий підхід допомагає краще розуміти взаємозв'язок між цими словами та їх семантику.

Якщо в українській та англійській мовах конверсиви типу to buy – купувати, – to sell – продавати, to give – давати, to receive – отримувати, мають суплетивне вираження, то в арабській мові чітко прослідковується послідовно дериваційний чинник, виражений у відповідних семах деривативних формантів певних порід, причім модифікація значення у межах тієї самої породи може породжувати цілий ланцюжок конверсивів. Наприклад, від I породи дієслова عطا із енантіосемічною семантикою брати, приймати, отримувати утворюється III порода عطا із єдиним конверсивно-синонімічним значенням давати, а також IV порода أعطى давати, пропонувати і зворотня до III-ї VI порода із послідовно конверсивним значенням отримувати, забирати. Аналогічно через каузацію розвивається значення конверсивів у лексемах I породи باع – продавати через II породу بیع – змусити продати до конверсива, вираженого VIII пороною ابتاع – купувати. Проте варто пам'ятати, що синонімічну семантику можна виразити за допомогою іншого кореня: شری – купувати і продавати (I порода) і اشتری – купувати (VIII порода).

Це дійсно цікава особливість конверсивів із зворотним формантом *-ся*, яка відображає семантику рефлексивної каузації. Це означає, що дія або стан, викликані чи спричинені самим суб'єктом, виражаються через ці дієслова, які мають зворотний формант *-ся*.

Коли ми говоримо про дієслова, які виражають стани-почуття, такі як «захоплюватися», «дивуватися», «веселитися» вони відображають емоційні реакції суб'єкта на певні події чи ситуації. Коли ці дієслова з'являються в рефлексивній формі зі зворотним *-ся*, це може вказувати на те, що ці емоції виникли у суб'єкта самі собою або в результаті внутрішнього процесу. Такий підхід допомагає краще розуміти внутрішній світ суб'єкта і його реакції на зовнішні події.

Презентація рефлексивної каузації, де каузатив стосується самого суб'єкта дії або стану, може бути інтерпретована як процес, який ініціюється самим суб'єктом і спрямований на нього ж, або як результативний процес, де суб'єкт сам спричиняє певний стан чи дію на себе.

Ідея каузації при некаузативному квазіконверсиві ні в українській, ні в англійській мовах регулярними засобами не виражається, але в арабській мові часто

можливо обійтися дериваційними можливостями різних дієслівних порід. Дієслівну каузативну лексику цього типу можна класифікувати за семантикою на такі різновиди: каузація стану, каузація процесу, каузація сприйняття, каузація переміщення.

Наприклад, دخل – перша порода – входити (to enter) і أدخل – четверта порода – вводити (to lead in); سار – перша порода – йти (to go) і سیر – 2 порода – відправляти (to send); زوّج – друга порода – одружувати (to marry) і تزوّج – п'ята порода – одружуватись (to get married); علّم – друга порода – навчати (to teach) і تعلّم – п'ята порода – навчатись (to study); عرّف – друга порода – знайомити (to acquaint) і تعرّف – п'ята порода – познайомитись (to get acquainted);

ВИСНОВКИ ДО 2 РОЗДІЛУ

Отже, конверсиви, що виражають двосторонні відношення між дією або станом, можуть мати семантику каузації, особливо якщо вони викликають чи спричиняють певну дію або стан. Щодо дієслів, які виражають емоційні реакції суб'єкта на події чи ситуації, то вони можуть виявляти рефлексивну каузацію, коли вони з'являються у формі зі зворотнім -ся. Це вказує на те, що ці емоції виникають у суб'єкта самі собою або в результаті внутрішнього процесу.

Презентація рефлексивної каузації може бути інтерпретована як процес, що ініціюється суб'єктом та спрямований на нього ж, або як результативний процес, де суб'єкт сам спричиняє певний стан чи дію на себе.

В цілому, аналіз конверсивів із зворотним формантом -ся дає можливість краще розуміти взаємозв'язок між семантикою каузації та рефлексивністю, а також внутрішній світ суб'єкта та його реакції на зовнішні події.

ВИСНОВКИ

Дієслова в арабській мові визначаються як слова, які вказують на дію, стан чи подію. Їхнє значення визначається контекстом та формою, яку вони набирають у реченні. Відмінність арабських дієслів полягає в їхній здатності виражати не тільки час та особу, але й інші граматичні та семантичні нюанси. Вивчення дієслів у контексті арабської мови відкриє перед нами глибини культурної та лінгвістичної спадщини, а також надасть можливість краще розуміти специфіку мислення та висловлення в арабському світі.

Загальний висновок на основі аналізу двох розділів дослідження виявив ряд ключових висновків, що стосуються структури та функціонування арабської мови. У цій курсовій роботі детально розглянуто класифікацію дієслів в арабській мові, прослідковуючи їхню роль та категорії. У розділі 1 було визначено поняття дієслова та його значення в арабській мові, що дозволило зрозуміти важливість цієї частини мови в системі вираження дій. Категорії дієслова були детально проаналізовані, що сприяло кращому розумінню їхнього функціонування та значення.

В розділі 2 було розглянуто систему порід арабського дієслова. Дослідження детально показало поняття «порід» та його структуру, а також визначило роль каузативності в арабському дієслові. Це допомогло розкрити багатогранність та складність системи дієслів в арабській мові.

Дані висновки дають можливість зрозуміти, що арабська мова має складну та багатогранну систему дієслів, яка вимагає глибокого розуміння для ефективного використання. Ця робота може бути корисною для студентів, вчителів та дослідників, які цікавляться арабською мовою та її структурою.

Необхідно зазначити, що робота містить значний обсяг аналізу та досліджень, але для більш повного розуміння може вимагати подальших досліджень та розширення обсягу теми.

Результати цієї роботи можуть бути корисними для студентів, викладачів та дослідників, які цікавляться арабською мовою та її мовною системою.

АНОТАЦІЯ АРАБСЬКОЮ МОВОЮ

تعتبر اللغة العربية من أغنى اللغات وأكثرها تعبيراً في العالم، فقواعدها المعقدة ومفرداتها الغنية تمنحها طابعاً فريداً. أحد المكونات الأساسية لبنية اللغة العربية، والذي له أهمية كبيرة، هو نظام الفعل. تلعب الأفعال في اللغة العربية دوراً حاسماً في تكوين الكلام والتعبير عن الأفكار، حيث لا توفر البنية النحوية فحسب، بل توفر أيضاً معنى دلاليًا عميقًا.

الأهداف الرئيسية للعمل:

التحقيق في الأسئلة العامة للفعل واستخدامه؛

دراسة الطرق الرئيسية لإنشاء الأفعال العربية.

البحث في خصوصيات ترجمة الأفعال في اللغة العربية

تكمن الجودة العلمية للعمل في أن مسألة وضع فئة السلالة في اللغة العربية تظل محل نقاش. في قواعد اللغة العربية التقليدية، يتم النظر إلى السلالات من وجهة نظر تكوين الكلمات عن طريق القياس. وقد استخدم هذا المنهج عند النحويين في العصور الوسطى (سيبويه، الفراء، الفارس، الزمخشري، ابن مالك، خليل بن أحمد، ابن سيديا، ابن منصور، ابن جيني وغيرهم)، وكذلك عند النحويين العرب الحديثين.

إن دراسة الأفعال في سياق اللغة العربية ستكشف لنا أعماق التراث الثقافي واللغوي، كما ستوفر

فرصة لفهم خصوصيات التفكير والتعبير في العالم العربي بشكل أفضل.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Дудка, О.О, Л.А. Шевелєва. (2010). *Українська мова: Комплексний довідник*. Харків: Парус-Друк.
- Зубков, М.О. (2007). *Українська мова: Універсальний довідник*. Харків: Школа.
- Кочерган, М.П. (2006). *Основи зіставного мовознавства* / М.П. Кочерган. Київ: Академія.
- Гранде, Б.М. (1963). *Курс арабской грамматики в сравнительно-историческом освещении*. Москва.
- Городенська, К.Г. (1987). Семантичні функції дериваційних морфем. *Мовознавство*. Ки
- Хміль, Л.М., Осадча, Ю.Б., Кононенко, В.Г. (2014). *Арабська мова: Початковий рівень* (3-тє видання). Вид. центр КНЛУ.
- Бондарко, А. (1984). *Функциональная грамматика*. М., Наука.
- Потебня, А. А. (1977). *Из записок по русской грамматике*. М.: Просвещение
- Рыбалкин, В.С. (2000). *Арабская лингвистическая традиция: Истоки, творцы, концепции*. Киев: Феникс.
- Хамрай, О.О. (2010). *Обмеження структури арабської граматики*. НАН України, Ін-т сходознавства ім. Ю. Кримського. Київ.
- Храковский, В.С. (1961). *Видовременные отношения в системе личных форм глагола в арабском языке: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филол. наук* / В. С. Храковский. Ленинград : Б.и.
- Лихошерстова, М.Ю. (2012). Структура функціонально-семантичного поля темпоральності в сучасних арабській і українській мовах. *Роль мови і літератури у розвитку сучасного суспільства: матеріали міжнарод. наук.-практ. конф.*, (Одеса, 24-25 лют. 2012 р.) Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень». О.: Центр філологічних досліджень.